

שלשת הדברים הללו — הלכה למשה מסיני הם⁽⁸⁶⁾.

שנינו בברייתא שהובאה לעיל: רבי יהודה אומר משום רבי יהושע: העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג, האחרון מזכיר, הראשון אינו מזכיר. ביום טוב הראשון של פסח, הראשון מזכיר, האחרון אינו מזכיר.

שואלת הגמרא: הי רבי יהושע, מהי ההלכה של רבי יהושע, שאמר רבי יהודה את דבריו בשמו?

אילימא [אם נאמר] שהכוונה לרבי יהושע דמתניתין [של משנתנו], הא [הרי] הוא אמר שביום טוב האחרון של חג הוא מזכיר! ומשמע, שבכל תפילות יום טוב אחרון של

חג, אף בתפילת שחרית⁽⁸⁷⁾, מזכירין את הגשמים. ולא כדברי רבי יהודה, שרק המתפלל מוסף מזכיר!

ואלא שמא נאמר, שהכוונה לרבי יהושע דברייתא [שהובאו דבריו באותה ברייתא לעיל?]

האמר [הרי הוא אמר] שמזכירין את הגשמים משעת הנחתו של הלולב, והיינו ביום השביעי של חג הסוכות, שאז מפסיקים ליטול את הלולב!⁽⁸⁸⁾

ותו [ועוד] יש לשאול ולברר, הא דתניא [מה ששנינו בברייתא נוספת]: רבי יהודה אומר משום בן בתירה: העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג הסוכות, העובר

מסיני. משמע שאין חולק בדבר. אמנם הביא שרשיי כתב בפירוש שנחלקו התנאים בדבר. עיין שם.

86. מה שהוזכרו שלשת עניינים אלו יחד, כתב רש"י במסכת סוכה [לד א] דהיינו משום שלשתם נשאלו בבית המדרש ביחד. והתוספות במסכת מועד קטן [ד א] כתבו, דהיינו משום שניתנו שלשתן למשה בסיני ביחד.

87. כך כתב רש"י. ויל"ע למה לא כתב שמתחילים כבר מתפילת ערבית. ועיין עוד בראשונים בענין זה.

88. הקשו הראשונים, למה אין הגמרא מקשה את אותה סתירה בדברי רבי יהושע?

ותירץ הראב"ד, שאפשר לומר כי מה ששנינו במשנתנו שמזכירין מיום טוב אחרון של חג — היינו מתחילת היום, מהלילה. והיינו כדברי רבי יהושע בברייתא.

משמע כך. שהרי הגמרא מעמידה את מה ששנינו "ניסוך המים כל שבעה" דווקא כרבי יהושע, וסבירא ליה שניסוך המים כל שבעה — הלכה למשה מסיני הוא. אבל אין הברייתא מתיישבת לשיטת רבי יהודה בן בתירה, שהרי הוא סובר שניסוך המים ששה ימים. משמע שלשיטתו ניסוך המים אינו הלכה למשה מסיני! וכתב בדעת התוספות, שיתכן שאף שהלכה למשה מסיני היא, מכל מקום כיון שיש לכך אסמכתא מהמקרא, אין הניסוך אלא ששה ימים. אמנם כתב שבאמת היה אפשר לומר שלפי רבי יהודה בן בתירה לא נאמרה הלכה למשה מסיני בענין זה, אלא למדים את הדבר מגופו של מקרא. ועיין שם שהאריך בענין.

ובשפת אמת כתב, שלכאורה היה אפשר לפרש שלמסקנה לפי כולם ניסוך המים — הלכה למשה מסיני הוא. ונחלקו רק לגבי הזכרת הגשמים, משום שיש להזכיר בימים שגרמזו הדבר בתורה. ולפי זה אתי שפיר שהגמרא בכמה מקומות מביאה בפשטות את ההלכה למשה